

ERDÉSZETI UJSÁG

SZAK- ÉS TÁRSADALMI LAP AZ ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZEMÉLYZET RÉSZÉRE.

Előfizetési díjak:

Egy évre	8 kor.
Fél évre	4 „
Negyed évre	2 „

→ Megjelenik minden vasárnap. →

Felelős szerkesztő
és kiadótulajdonos:

PODHRADSKY EMIL.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak helye 20 fillér. Ajánlközásoknál, eladás vagy vételnél minden szó után előre beküldendő 4 fill. Nagyobb s többszöri közlésű hirdetményeknél → mérsékelt díjak egyezség szerint. →

XIV. évfolyam.

Szászsebes, 1910. július 3.

10. szám.

Egy füst alatt.

Most, hogy hazánkban a politikai élet ismét a rendes mederbe terelődött s alapos kilátás van arra, hogy a napokban megnyílt országgyűlés csakhamar rendezett viszonyokat fog teremteni, erősen homloktérbe nyomul a kincstári erdészeti altisztek által helyzetük javítása és egyes sérelmeik orvoslása céljából a zsarnócai és vin-kovici kartársak részéről megindított mozgalom s itt az ideje minden előkészületet megtenni arra nézve, hogy a Budapestre menesztendő küldöttség hivatása körvonaloztassék és hogy a felmenetelre legalkalmasabb idő meghatározottassék. Szükséges ennél fogva, hogy a mozgalmi eddigi intézői valamennyi erdőhatóság megbízottjával érintkezésbe lépve, pontosan megállapítsák a földmivelésügyi miniszter úr Önnagyméltósága elé terjesztendő kérvény tartalmát és szövegét s határozzák meg a felmenetel napját.

Magára a kérvény szövegére nézve most egyelőre még nem nyilatkozunk, csak arra figyelmeztetjük a kincstári kartársakat, hogy csak a kézzelfoghatóan bizonyítható sérelmeikkel járuljanak a legmagasabb fórum elé, mert megcáfolható panaszok nemhogy javukra billentenék a mérleget, hanem inkább még az igaz ügynek is ártalmára lehetnének. Ebben a komoly dologban a higgadságot és a szerénységet nem szabad figyelmen kívül hagyni, kiváltképen pedig óvakodni kell a ha nem is mindenkor, de legalább egyelőre lehetetlen kívánságok feszegetésétől. Azt hisszük egyébként, hogy a kincstári kartársak kiválasztott vezéreibei megfogják tudni válogatni a kérelem tárgyait és el fogják találni a szöveg megfelelő hangját.

Ami már most a Budapestre felmenetel időpontját illeti, erre nézve meg van a magunk

véleménye s a nélkül, hogy annak helyességét vagy csálhatatlanságát vitatnók, kötelességünknek ismerjük azt nyilvánossá tenni.

Véleményünk szerint a küldöttségnek Budapestre való felutazását nem szabad elhamarkodva már most szorgalmazni, hanem azt az ősz közepére kell halasztani. Ebbeli véleményünk a következőkben találja indokolását:

1. Maguk az előkészületek hosszabb időt vesznek igénybe, mert az ilyen komoly és hosszú időre kiható lépésnél kerülni kell az elhamarkodást, amely esetleg helyrehozhatlan hibáknak lehetne szülője.

2. A magas kormány most, az új éra kezdetén annyira túl van halmozva elsőrendű, fontos teendőkkal, hogy nem országos, hanem csak lokális érdekű, kisebbszerű ügyekkel nem bajlódhatik s nem is lenne ildomos tőle ezt kívánni.

3. A nyári időszak nem alkalmas küldöttségeknek a kormány elé való küldésére, mert rendszerint nem csak maguk a miniszter urak, hanem a minisztériumok vezéreibei is ezt az időszakot pihenésre, üdülésre használják fel s ritkán tartózkodván a fővárosban, a küldöttség fáradsága és költsége kárba veszne, nem találván meg azt, akihez menni szándékozott. Szóval úgy járhatna, mint az, aki járt ugyan Rómában, de a pápát nem látta.

4. A nyár folyamán a kerületbeli kartársak még jórészt el vannak foglalva az erdei munkákkal s így az ilyenek felrándulása akadályokba ütközhetnék. Ez a kifogás ugyan eleshetnék, mert hiszen van elég irodai alkalmazott is, akiket a küldöttségben való részvételben mi sem akadályozna, de hát annak sem szabad útját vágni, hogy abban a védkerülettel bírók részt vegyenek.

Az ősz közepére ezek az akadályok mind

eloszlanak, de van még egy másik s nem kevésbé fontos ok is, amely a küldöttség felmentelésének elodázását indokolttá teszi, ez pedig nem más, mint az Országos Erdészeti és Vadászati Altiszti Egyesület megalakításának szükségessége s amelyről ugyanakkor, midőn a kincstári kiküldöttek amugy is felmennek Budapestre, egy füst alatt lehetne tárgyalni.

Azt ugyanis, hogy a kincstári kartársaknak az egyesület megalakítása céljából egyesülniök kell a más ágazatoknál szolgáló kartársakkal, nagyon helyesen jelezte már lapunk előző számában Korlik igen tisztelt kartársunk s hangoztattuk ezt mi is ismételtén, mert csak így lehet egy valóban erős, számot tevő egyesületet létesíteni.

Legcélszerűbbnek véljük ennél fogva nem halogatni tovább az egyesület megalakítását, hanem megtenni az ahhoz szükséges bevezető lépéseket még a folyó évben s ebből a célból megtartani az országos gyűlést is.

Véleményünk szerint a gyűlés idejét Mindenszentek napjára, tehát folyó évi november hó elsejére lehetne tenni, mert így még négy teljes hónapunk lenne az előkészületek megtételére.

Szükséges lenne mindenekelőtt tudnunk azt, hogy a kiküldendő kincstári kartársakon kívül kik lennének azok, akik akár saját személyük részéről, akár mint egyuttal más kartársaik kiküldöttje a gyűlésen megjelenének s ezért már most kérjük lapunk tisztelt olvasóit, hogy az

egyesület megalakításának tervezését ne csak maguk vegyék tudomásul, hanem közöljék azt a környékükön lakó valamennyi olyan kartárssal is, kik lapunknak nem lévén előfizetői és olvasói, az elénk kitűzött eme célról nem birnak tudomással, igyekezzenek őket megnyerni az eszmének s buzdítsák arra is, hogy akiének csak megengedik a körülményei, jelentkezzenek lapunk szerkesztőségénél a közgyűlésen való részvételre. Az erre vonatkozó bejelentéseket kérjük legkésőbb szeptember hó közepéig hozzánk eljuttatni.

Mindenesetre nagy előny lenne, ha így a kincstári kartársak mozgalmával egy füst alatt ezt az országos mozgalmat is nyélbe üthetnők, már ha egyébert nem is, hanem azért, mert így a kincstáriaknál egy esetleges későbbi gyűlés költségei meglennének takarítva, most pedig már ők maguk is tekintélyes számot tennének ki a gyűlésen.

Az országos egyesület dolgára egyébként már legközelebb visszatérünk s azzal nemcsak hogy bővebben fogunk foglalkozni, de kidolgozzuk az alapszabályok tervezetét is, hogy ezt azután lapunkban közzétéve, mindenkinek módot nyujtsunk a hozzászólásra és az-eszmék tisztázására.

Ne sajnálja senki a fáradozást, mert nagy és nemes cél az, amelynek buzgólkodásával szolgálatot tesz és számíthat az utódok hálijára!

T Á R C A.

A dupla vadászat.

— Armand Charpentier. —

A hogy Brémolle gróf álmából felriadt, hirtelen eszébe jutott, hogy az íróasztala fiókjának kulcsát benn felejtette a zárjában. Egy gyufa fényénél megnézte óráját és konstata, hogy két óra mulott.

Más nem igen törődött volna ilyesmivel, hanem a másik oldalára fordulva, tovább aludt volna. De épp aznap vett át ötvenezer frankot de Rethel bankártól és kastélya, október vége lévén, tele volt vendégekkel, cselelésséggel. Nem lehetetlen, hogy egyikőjük kíváncsiságból kinyitja a fiókot, amelyben a bankjegyek hevernek. És tudvalevőleg az alkalom szüli a tolvajt.

Brémolle gróf jónak látta mulasztását helyrehozni. Az ágyból kiugorva, egy pongyolát öltött magára, lábait papucsba bújatta, gyertyával kezében sietett dolgozószobájába. A kulcs csakugyan a zárban maradt, de örömmel tapasztalta, hogy a bankjegyek érintetlenek maradtak.

Szobájába való visszatértében hirtelen, a mint felesége szobája mellett elhaladt, kíváncsiság fogta el és megáll egy pillanatra. De amint az ajtóhoz közeledett, beszélgetés nesze ütötte meg fülét. Valaki van a grófnőnél, de vajjon ki? Valamelyik barátnője tán, ki jelenleg itt van látogatóban, a kastélyban kereste volna fel éjnek idején?

Ezt hitte egy pillanatig, de csakhamar meggyőződhetett feltevése helytelen voltáról. A hogy jobban odafigyelt, határozottan felismerte Jacques D'Hernemontnak, egyik klubbeli barátjának a hangját.

Brémolle irtózott a botrányoktól és helyesebbnek találta, ha boszuját későbbre halasztja. Nehéz léptekkel, dühtől elvakultan tért szobájába és dobta magát párnái közé. Sohasem gondolt arra, hogy a grófnő meg is csalhatja. Igaz, hogy évek óta a szokás hatalmánál egyéb nem kötötte őket össze. De oly korrektség uralkodott házukban, hogy méltán bizhatott felesége hűségében. Lemondott arról, hogy újra elaludjék és virradatig boszúterveken törte fejét.

*

Vadászatunk magyarsága.

(A Bp. H. után.)
(Folytatás és vége.)

Talán egyelőre egy kissé még szokatlan lenne; de hamarosan meg lehetne szokni, ha minden magyar vadász átérezné azt, hogy ő nemcsak vadász, hanem első sorban magyar ember és nem szégyenli, ha a vadját, vadászatát is magyarnak ismeri az egész világ.

Nem olyan szegény a mi magyar nyelvünk, hogy még azt se tudnók vele kifejezni, a mi ősfoglalkozásunk, mesterségünk volt, jelenleg meg drága szórakozásunk és igen fontos közgazdasági tényezőnk.

Ezt a szégyenletes állapotot már rég észre vette az országos magyar vadászati védőegyesület is. Tőle telhetőleg igyekezett, hogy úgy annyira, a mennyire segítsen ezen a nagy szóbeli nincstelenségen. Hogy kitűzött célját eddig el nem érhetette, az nem ő rajta, hanem a magyar vadászok nembánomságán mulott.

Még az 1888-ik évben pályázatot hirdetett egy olyan munka megírására, a melynek kitűzött célja az volt, hogy „az egységes magyar vadászati műnyelv megalkotását közvetítse“.

A pályadíjat Hőnig István nyerte el, ki valamennyi idegen vadászati kifejezés helyébe megírta a „magyar vadászati műszótárt“ és a védőegyesület ki is adta. Huszonkét esztendő telt el azóta. Jelenleg már nemcsak az akkori, hanem teljes ujmodi idegen kifejezéseink is annyira elszaporodtak, hogy bátran ki lehetne adni még egy új szótárt.

Az igazság kedvéért megemlítem még azt is, hogy vadászatokon magyar kifejezést egyáltalában nem lehet hallani, még kezdő vadásztól sem. A ki magyarul beszél, az rendesen vadakat mond. Az agancsot szarvnak nevezi, a bakot meg bikának és más ilyen értelemzavaró kifejezést használ. Még pedig abból az igen egyszerű okból kifolyólag, mert a mi vadászaink között

még most is az a hit van elterjedve, hogy elég egy tollas kalap, sárga gamasni meg puská, hogy — tökéletes legyen a vadász.

Elvégre senkire sem lehet ráerőszakolni, hogy ezt vagy amazt tanulja meg, ha kedve nincs hozzá. Beszélni is úgy beszélhet mindenki, a hogy jól esik, de hogy aztán az ilyen maskarák még azt is megkívánják, hogy őket „magyar vadászok“-nak nézzék, ez ellen, azt hiszem, tiltakozna minden igaz vadász.

Az erdőőri szakiskolák uttörői a magyarságnak a vadászatban. Az innen kikertülő növendékek, a vadászat minden ágában ki vannak képezve, még pepig úgy, hogy minden tudásukon és cselekedetükön rajta van a magyarságunk jellege. Igen ám, de ha ezek az emberek valamelyik uradalomban vagy valamelyik nagyobb vadászati bérlőnél alkalmazást találnak, akkor azonnal oda van az egész magyarság, mert az ur vagy a fővadász megköveteli a személyzettől, hogy „vadásziasan“ beszéljenek és úgy határozzák meg a vadászati dolgokat.

Vadásziasan beszélni pedig annyit jelent, hogy megint oda jutottunk, a hová az a bizonyos „mádi uri ember“ ért; vagyis a honnan kiindultunk.

Ujra jön a Hirschfänger, a birschelés s a társai.

Mit ér az, ha az újabb eredetű vadász-személyzet nemcsak cselekedetében, hanem beszédében is magyar lesz és az ura nem érti meg a szavát.

Ezért lenne kívánatos, ha a magyar vadászok maguk között is a magyar nyelvet használnák és kifejezéseikben is tanubizonyosságot tennének arról, hogy nemcsak névleg, hanem valósággal is magyarok vagyunk.

Ha a vadász olyan szerencsés helyzetbe jut, hogy idegen világrészben kis, jóformán ismeretlen népek között vadászhat, nemde azonnal elsajátítja szokásait és vadászati kifejezéseiket? Hát csak egyedül a magyarok lennének azok a hires vadászok, a kik még a saját ezeréves vadászatukat is csak kölcsönként idegen szavakkal tudnák kifejezni?

Másnap vadászat volt kitűzve. Kilenc órára gyűltek egybe a vendégek a kastély előtt, hol már várakoztak a kocsik, lovak, hajtók és az agarak. Brémolle gróf üdvözölte a hölgyeket és annyi kedves előzékenységgel hajolt meg felesége előtt, hogy senkinek még csak sejtelve sem lehetett, mi dúl lelkében. Nem, senki, még a felesége sem, ki mosolyogva nyújtotta csókra kezét.

A társaság utra kerekedett.

Csodás őszi napfény aranyozta meg a fák csucsait, játszadozott a mohán és a leveleken. Miután végigügettek az erdő hosszú faszorán, a férfiak leszálltak lovaikról, az asszonyok a kocsikból és szerteszéledtek a sűrű fák között. A vadászok körülbelül száz méternyi távolságban helyezkedtek el, a hajtókat és agarakat követve. Itt az erdő különösen sűrű volt, lévén ez a nagy vadak lakhelye.

Hirtelen egy sikoly hasította át a léget. A gróf vendégei előre siettek. Egy vaddisznótól üldözve, ész nélkül rohant előre Brémolle grófnő, megbotolva lépten-nyomon a kiálló gyökerekben, fatörzsekben, minden lé-

péssel talajt veszítve, már érezte a vadállat forró lehelletét. Száz méternyi távolságra lehetett a vadásztársaságtól s mivel az ellenkező irányba menekült, e távolság nöttön-nőtt. Hiába siettek segítségére a hajtók, késő volt már.

A társaságon halálos aggodalom vett erőt. Minde-nik átértette, ha a fiatal asszony életét meg akarják menteni, rögtön kell cselekedni. És pedig oly módon, hogy az állatot le kell lőni. Ezt mindenki átértette, de megtenni senki sem merte. Akkor nagy nyugodtsággal Brémolle gróf levette válláról fegyverét, lassan célzott, majd elsütötte a puskát. Velőthasító sikollyal esett össze homlokon találva a grófnő, míg a vaddisznó eltűnt a sűrűségben.

*

Az este a Gardénia-klubban valóságos csődület támadt a baccarat-asztal körül. Brémolle gróf tartotta mintegy husz perc óta a bankot és örülten kedvezett neki a szerencse. Amint egy újabb nyereséget készült besöpörni, Jacques d'Hernemont, aki pár lépésnyire ült tőle, hirtelen felugrott és így szólt:

Nem hiszem, hogy ha ezen a magyar vadászok egy kissé elgondolkodnának és a nembánomság kényelmes megszokottságából kilépnének — át nem éreznék ama nagy igazságot, hogy nyelvében él a nemzet. Kő.

VADÁSZAT.

Szarvas-károk az erdőben.

A fővad tudvalevőleg kárt tesz az ültetvényekben, a csemetékben. Ezért az ilyen fiatalosokat lehetőleg elkerítik, hogy megóvják a szarvasok ingyenkedésétől. A másik és egyre növekedő kártevése a fővadnak a fák kérgeinek lehántása. A fővad állítólag ezt a tulajdonságát alig 80—100 éve vette föl, azelőtt ilyesmiről hallani se lehetett. Sokan azt állítják, hogy a fővadat a tenyésztéssel, de különösen az oktan takarmányozással rendes életmódjától elszoktatták, s hogy a foszforsavas meszet, a mire óriási szüksége van, pótolhassa, a fák kérgeit hántja le, melyben azt bőségesen megtalálja. Ezen a nagyon kellemetlen, de még inkább káros tulajdonságokon úgy segítenek, hogy a rendes tenyészdekben az élelmiszer közé tesznek apnyi foszforsavas meszet és cserport, a mennyi az agancs- és csontképzésre elegendő. A szókat is úgy készítik, hogy abban mindkét ingrencia benne legyen. A szarvasok ősszel kezdenek a fahántáshoz, de ilyenkor még nem lehet etetni őket, tehát szók által nyújtják nekik a csontképzéshez szükséges anyagot. De pl. egy olyan vadászterületen, a hol szarvas-tenyésztéssel nem foglalkoznak, részint mert az nem volna jövedelmező, részint mert a terület tulajdonosa vagy bérlője az esetleg szarvaskároktól fél, kénytelenek nézni a szarvasok által okozott károkat, a min pedig jó szóval lehetne segíteni. Ez esetben sok bíróságnál azt mondják, hogy az illető tenyésztő, szomszéd pedig nagyon sokféle van olyan, a ki szarvaskárokra utazik. Így azután nincsen szarvas-tenyésztés, de vannak fahántó fővadak!

— Nem játszom tovább... Brémolle gróf csal!

És arcucsapáshoz hasonló mozdulattal a gróf szeme közé vágta kártyáit.

— Jól van uram. Holnap megjelennek önnél a segédeim.

És a két férfi, barátjaiktól körülvéve, ellenkező irányban távozott.

Maga Brémolle gróf értette meg legkevésbé a rajta ejtett hallatlan sérelmet. Igaz, a végzetes éjszaka óta gyűlölettel vegyes féltékenységgel gondolt reá és elhátározta, hogy egy napon éreztetni fogja vele haragját, gyűlöletét. De türelemmel várta a boszu óráját és valahányszor találkozott vele, elrejtette igazi érzelmeit. Meg volt győződve arról, hogy d'Hernemontnak sejtelve sincs arról, hogy feleségével való viszonyáról tudomással birt.

Valósággal meghökkent, amikor a párbaj napjának előestéjén a következő levelet kapta kézhez:

„Uram,
én érett megfontolás után inzultáltam önt tegnap

HASZNOS TUDNIVALÓK.

Mennyi ideig szabad fejni a vemhes tehenet? Többfelé abban a nézetben vannak, hogy a vemhes tehenet addig kell fejni, amíg az egyáltalában tejet ad; sőt némelyik gazda abban, hogy a fejést egész az ellésig folytatja, még valami különös hasznot is lát. Legcélszerűbb az ellés előtt 8—10 héttel abban hagyni. A tovább folytatott fejés árt a borju kifejlődésének, a tehennek magának és csökkenti a tejelékenységet.

Az a hit, hogy az előhasi teheneket azért kell lehetőleg sokáig fejni, mert a későbbi években a fejési napok száma az első évi fejési napokkal összefüggésben van, téves.

A sokáig fejt tehenek teje az ellés előtti időben nem is olyan jó, nem adja fel a tejszint, gyakran nem is köpülhető, miért is ez a tej így is, úgy is elkülönítve kezelendő. Annak, hogy a fölét nem adja fel és rosszul köpülhető, okát abban keresik, hogy a tej ellés előtt kevés foszforsavas meszet tartalmaz.

A tartós fejésnek hátrányait azzal sem szüntethetjük meg, ha a teheneket különösen dus táplálékban részesítjük.

Kitünő fejős teheneknél, melyeknek magától nem apad el a teje oda kell hatnunk, hogy a tejképződés csökkentessék. Soványabb etetés, száraz takarmány, nagyobb időközök a fejések között, melyek mindinkább nagyobbitatnak, oly módon, hogy eleintén naponta kétszer, azután naponta egyszer fejünk és végül a fejést abban hagyjuk, többnyire célhoz vezetnek.

Fődolog, hogy a vemhes tehenek fejését 8—10 héttel az ellés előtt abba hagyjuk, mert különben kárát valljuk.

A kehes lovak. A közönséges beszédben s általában a mindennapi életben keheségnek nevezik a lovak levegő utainak bárminemű megbetegedését, kezdve

este a klubban. Szilárd meggyőződése, hogy hat hónappal ezelőtt készakarva ölte meg a feleségét, miután valamely undok besugótól értesült viszonyunkról. Igen. Ugy van. A szeretője voltam s ő szeretett szívelellekkel. Én imádtam az istenemnél is jobban. Mindezek dacára ön mégis gyilkos marad, de holnap ez órában meg lesz boszulva az én halottam.

Jacques d'Hernemont.

Másnap kilenc órakor találkozott a két ellenfél. A pisztoly volt a választott fegyver és a párbaj feltételei a lehető legsúlyosabbak, harminc lépés távolság, minden lépés után öt lépés közeledés, a végkimerülésig. Brémolle-nak kedvezett a szerencse. Felemelte karját, célzott és a lövés összeroncsolta Jacques bal csuklóját.

Ez azonban nem engedte, hogy az orvos kötést alkalmazzon, az előírt öt lépést megtéve, a segédek jelére megállt, felhuzta pisztolyának ravaszát.

És Brémolle gróf, szíven találva, holtan esett hanyat.

a fulladozástól a heveny orrhurutig. A fulladozás a lélegző és a vérkeringési szervek állandó, gyógyíthatatlan megbetegedésének a tünete, mely kis munka vagy futás után észlelhető az állaton s így használhatóságát nagyban csökkenti. Kehességnek tekintik a levegő utak hevenyhurutját, mely orrfolyással vagy köhögéssel szokott járni; de ez sem a tulajdonképpeni kehesség. Ilyen hurutot előidézhethet a poros takarmány, annak hosszabb időn keresztül etetése, mely a tüdő rugalmasságát nagyon csökkenti. A tulajdonképpeni kehesség, mely szavatossági hiba, az ilyen kisebb természetű bajok elhanyagolása esetén keletkezik, mikor a lélegzőszervek elvesztik rugalmasságukat, gyakori erős izommunka vagy amugy is gyenge tüdőnek, mellhártyának előrehaladt hevenygyulladás következtében fejlődik. Azért ne tartsunk minden lovat kehesnek, melyet addig ennek tartottunk, mindamellett tartózkodjunk az ilyenek megvételeitől, vagy ha meg is vesszük, futtassuk az állatot (jobb ha előttünk közvetlenül fut) s figyeljük meg, futás közben nem fuj-e vagy zihál-e? Utána nézzük meg, hogy nagyon gyenge nyomásra nem köhög-e s hogyha a fejét a szügyéhez tartjuk, nem ürül-e az orrából váladék?

Zöldség és széna a sertésnek. Hogy a zöldség jó sertéstáplálék, közismert dolog, de kevesen tudják, hogy a kellőleg készített széna is épp oly jó, mint olcsó sertéstakarmányt szolgáltat. Nálunk ritkán, de a külföldön annál gyakrabban adnak a sertésnek szénát. E célra a herét és lucernát fiatalon szokták lekaszálni s szénává szárítani. Annak idején aztán szecskává vágják és forró darás moslékkal öntik le s mikor lehül, akkor adják a sertésnek. Nem csak a maglóknak pedig, hanem főképp a hizóknak előkészítő eledelül, hogy az gyomrukat tágítsa. És a sertés jól meg is emésztí az ilyen szénát, feltéve, hogy az nem fás és elegendő fiatal korában volt kaszálva.

A jól elkészített szénát, vagy nyers zöldtakarmányt a hizóknál is haszonnal alkalmazhatjuk, főképp a hizalás bevezetéséül, a hizalás kezdetén, természetesen elegendő másféle hizaló takarmányt is adva. Később a hizalás előrehaladt idején a zöldtakarmányt fokozatosan kell apasztani, majd végkép elhagyni. Aki gyorsan akar hizalni, a zöldtakarmányt csak a hizók előkészítésére használhatja, a gyomor és a belek tágítására. Legjobb lesz kezdetben csupán magában adni a felapritott zöldséget; később sós korpával vagy darával keverten adjuk, de vigyázzunk, nehogy sok legyen a zöldség, mert akkor a zöldség egy része a váluban marad a korpával egyetemben.

Szőlőtő virágcserepben. Szép szőlőtőt friss fűrtökkel, ha nem sajnál kis fáradságot, bármely szőlőtermelő az asztalára állíthat akár decemberben is, vagy pedig jó drágán eladhat. Tavasszal — vagy akármikor később — tegyünk egy szőlőtő kosarat, faládát, vagy más efélét s töltsük meg jó földdel vagy mohával, aztán fedjük be. Az eredmény az lesz, hogy a szőlőtőnek az edény földjébe vagy mohájába jutott rügyeiből gyökerek fejlődnek, melyek a talajban levő közönséges gyöke-

rek mellett szintén táplálják a szőlőt. Ősszel az edényt emeljük fel a talajról a szőlővel együtt, levágván ennek az edény alatti részét és helyezzük valamely fagymentes helyre. Itt a szőlőtő tovább él és ha valamely díszesebb edénybe helyezzük — amint mondtuk — akár decemberben is asztalra helyezhető vagy pedig jó pénzben eladható. Párisban, úgy tudjuk, 10 frankot is adnak egy ily szőlőtőért.

KÜLÖNFÉLÉK.

*** A föld mozgásának sebessége.** A föld tudvalevőleg kétféle mozgást végez egyidőben; huszonnégy óra alatt megfordul saját tengelye körül és 365 nap, néhány óra, perc és másodperc alatt futja be pályáját a Nap körül. Mind a két mozgás sebességét a föld bármely pontjára nézve könnyű kiszámítani. A föld sarkai az előbb említett mozgásban nem vesznek részt, ellenben a mozgás mind gyorsabbá lesz, amint az egyenlítő felé közeledünk; minthogy a föld tengelye körül, melynek két vége az északi és déli sarok, a föld minden pontja elvégzi körforgását ugyanannyi idő alatt, e forgásnak annál gyorsabbnak kell lennie, mennél nagyobb utat kell a földgömb ama pontjának megtennie; legnagyobb ez az ut az egyenlítőnél, melynek kerülete 5400 mérföld; ez utat el kell osztani a mozgásra szükséges másodpercek számával, 886.400-al s megkapjuk a föld mozgásának sebességét másodpercenként az egyenlítőnél, ami 468 métert tesz ki. Mennél jobban távozzunk az egyenlítő felől északra és délre, annál kisebb ez a sebesség, míg a két sarknál egészen = 0. Ez a 468 méter minden másodpercben elég nagy szám, ha meggondoljuk, hogy a leggyorsabb elektromos vasut is csak 210 kilométert tud megtenni óránként, vagyis nem egész 60 métert másodpercenként; de azért az ember is képes elérni, sőt túl is szárnyalni e gyorsaságot saját alkotásaival, mert például vannak ágyuk, melyekből a golyó 1000 méteres sebességgel repül tova. A föld másik mozgásának sebessége, melyet a Nap körüli pályáján ér el, persze sokkal nagyobb, mert a 28 kilométert is meghaladja másodpercenként. Szédítő gondolat, hogy minden másodperc négy mérfölddel ragad bennünket tovább előbbi helyünkből. De e roppant gyorsaság hozzámérve a föld nagyságához, nem is olyan nagy. A földgömb átmérője 1720 mérföld; ha tehát 7 mérföldet tesz meg minden másodpercben, akkor 430 másodpercre van szüksége, míg akkora utat tesz meg, mint saját átmérője. Ennél a csiga is gyorsabban jár. Ha tehát módunkban volna a föld hatalmas gömbjét egy arkimedesi pontból kényelmesen szemlélni világutjában, nem szédülnénk el a nagyságához képest aránytalanul lassu tovaforgódulásától. Fájdalom, ezt nem tehetjük; de a csillagász látja a többi bolygót és észleli, hogy például a Jupiter, bár másodpercenként két mérföld utat fut be, egyik naptól a másikig, míg 155 ezer mérföldet utazott, alig mozdult el előbbi helyéről, saját átmérőjének csak nyolcszorosát haladta át. A Vénusz, a ragyogó esthajnali csillag, még

gyorsabban mozog s a csigához viszonyítva, sebessége még mindig megszégyenítőn kicsinynek mondható.

* **A hus, mint táplálék.** Egy német egyetemi professzor, a ki elsőrendű tekintély a kémia terén, érdekes és figyelemreméltó cikket írt a hus ellen. Sajnálatlaltal konstataálja, hogy a hus még mindig csaknem mindenütt a legfontosabb és pótolhatatlannak tartott táplálék; pedig csak erős és felnőtt emberek képesek megemészteni, tehát csak rájuk nézve van tápláló értéke, gyengéknek és gyermekeknek egyáltalán nem való. A tiszta húsizom még csak megjárja, de a zsíros, vagy mócsingos hus megemészhetetlen. Nemcsak gyomrunk, hanem fogaink alkotása is nyilván mutatja, hogy voltaképpen gyümölcssevőnek születtünk. Mert a gyümölcsben készen vannak meg azok a testek, melyekké a gyomor-nak, májnak, lépnek és vesének nagy fáradsággal kell átalakítani a húst, tudniillik a cukor és a cukrot fejlesztő anyagok, az úgynevezett szénhidrátok, a melyek közé a keményítő is tartozik. Az emésztés munkája éppen abban van, hogy ily anyagokat képezzen, mert ezek azután „vérré válnak“. A husleves sem érdemli meg nagy népszerűségét, ellenben az árpaleves, a rizsleves azért célszerűek, mert a növényben levő anyagot feldolgozzák. A zsiradék, vaj, disznó-, marha- és ludzsír, mind nehezen emészthető, azért sózzák meg, hogy így némi sósav jusson a gyomorba s emésztőképességét fokozza. A növényből nyerhető zsír könnyebben emészthető; általában azonban az embernek nincs sok zsírra szüksége.

* **Őz helyett embert lőtt.** Komáromból írják: Török Péter héregi gazda este kiment az erdőbe őzlesre. Mivel az idő hűvös volt, zsákot huzott a vállára. Ugyanekkor őzlesen volt Kiss Mihály gazda is és véletlenül Törökkel szemben helyezkedett el. Nemsokára Kiss észrevette, hogy szemben valami mozog és azt hívén a zsákba bujt Törökről, hogy az őz, kétszer rálőtt. Az ólomdarabokkal és összemélt patkószeggel megtöltött lövés valószínűleg összeroncsolta a szerencsétlen Törököt, a ki szörnyet halt. Kiss a csendőrségen önként jelentkezett.

* **Ötszáz bányász az elzárt tárnában.** Londonból táviratozzák: Egy szállító gép leomlása a minap este a dél-walesi Tyngbed szénbányájában körülbelül ötszáz bányamunkást elzárt a napvilágtól. Az embereket egy régi tárnán át hozzák föl, amelyet erre a célra használhatóvá tettek. A mentés, mely egész éjjel tartott, csak lassan folyik, mert egyszerre csak négy embert lehet felhozni és minden ilyen szállítás tíz percbe kerül. A bennlevőknek tejes edényekben és kosarakban élelmiszereket visznek.

* **A vasut és a hangyák.** Rhodes Cecil álma, hogy Kairóból vasut épüljön Afrikán keresztül egészen Fokvárosig, mindinkább közeledik megvalósulása felé. A vasut északi és déli része már elkészült és csak a Tanganyika-tó vidékén van még jókora darab terület, a melyet még nem szel át az új vasut. A távirópóznákat, az állomási épületeket, a vasuti talpfákat mind galvanizált vasból vagy acéből készítik. Még a vasuti munkások kunyhóit se készítik fából vagy téglából, hanem szintén vasból. Erre a különös építési módra azért van szükség, mert egy hangya-faj, a melyik a Tanganyika-tó és a Zambézi fo-

lyam vidékén igen elterjedt, átrágja és tönkreteszi még a legkeményebb faanyagot is. A mérnökök folytonos küzdelemben élnek ezzel az apró ellenséggel. Hangyabolyuk néha husz lábnyi magasságot is elér és a természetes cementnek egy fajtáját szolgáltatják, melyet a benszülöttek építéseiknél fölhasználnak. A cementhez hasonlóan ez az anyag is kővé mered és vízállóvá lesz.

HIRDETMÉNYEK.

Erdőőr

szakvizsgázott, szorgalmas és józan, erdélyi uradalom részére felvétetik. Fizetés havi 60 K, lakás, fűtés és melékjárulékok. Ajánlatok nyelvismeret, családi állapot megjelölésével, bizonyítványmásolatok és arcképpel felszerelve „Erdőőr“ jelígre a kiadóhivatalhoz küldendők. 2—2

Eladó vizsla.

Kan, 2¹/₄ éves, szép, erős növésű; kitűnően idomítva, a vadat szépen keresi és állja, gyönyörűen aportíroz mindenféle vadat; tetszés szerint lehet vele vadászni. — Ára 160 K.

Vas Kovács József,

erdővéd.

Őcsanád, (Torontálmegye).

3—10

Keresek

30 év körüli, nőtlen, vizsgázott erdőőrt. Bővebb felvilágosítást ad

Barta József,
Gebe, (Szatmármegye).

A legjobb, legerősebb és legcélszerűbb kerékpár a világon.

Képviselek az ország minden vidékén.

Szászsebesen és környékén

egyedüli képviselő:

ifjabb **Podhradszky Emil,**
mechanikus.

Gazdák figyelmébe!

Sertése szépen fejlődik, gyorsabban nő, hamarabb hizik,
tehene több és jobb minőségű tejet ad,

lova, csikója sokkal erősebb és szebb lesz, ha elesegitke naponta a

világ-hírű **GAZDA KINCSE** táp-

csékely mennyiséget adagol. 5 kilós próbaküldemény 5 K postautánvétellel.

Hasznos tanácsadó a háziállataink hizlalása és táplálásához, valamint ezek betegségeiről és a sertésvész elleni védekezésről című tanulságos könyvet ingyen mellékeljük. Megrendelési cím: **A Gazda Kincse** kiadóhivatala, Budapest, VII., Verseny-utca 6. E.

Ugyanitt kapható a híres **Olgay-féle Sertésvész elleni óvszer** ára nagy üvegenként 3 korona 50 fillér utasítással együtt. Egy postaládában 2 üveg szállítható. Hálás lesz ajánlásunkért.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

János

és kir. kizárólagos
főátalója
Cs. és kir. kizárólagos
művész- és művész-
szab. chronometer- és remontrólir ingegöröknek
a stb. stb.

Brausweller János

ÓRAK, EKSZEREK 10-évi jótállással

RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközölhetnek.

PALLÓS JENŐ ÉS RÓNAI GYULA
BUDAPEST, V. BATHORY-UTCA 49.
BENZIN ÉS NYERSOLAJ
MOTOROS CSÉPLŐSZERELVÉNYEK!

ÁLLANDÓ
RAKTÁR!

EGY ÉVI
JÓTÁLLÁS!

ÁZONNALI
SZÁLLÍTÁS!

KEDVEZŐ FIZETÉSI
FELTÉTELEK!

SZÁLLITUNK TOVÁBBÁ : NYERSOLAJ,
BENZIN ÉS SZIVÓGÁZMOTOROKAT,
BENZINLOKOMOBILOS MAGÁNJARÓKAT,
FAVAGÓ ÉS APRÍTÓ GÉPEKET.
TELJES MALOMBERENDEZÉSEKET
SZAKSZERŰ KIVITELBEN.
ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST
DIJMENTESEN KÜLDÜNK.

Egyedüli ferlachi gyártmány!

A bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el. — Arany érem:

===== Páris 1906. 46. remekelés. =====

OGRIS MARKUS Ferlach, Karinthia

— || fegyvergyár és (präcios) puskaműves. || —

Szállit elsőrangú bármily rendszerű vadász- és céllövőfegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű Drilling-fegyverekben Súlyuk 2·8—3 kg. Browning-féle serétes ismétlő-

* * * * * fegyver 210 K gyári árban. * * * * *

Egy Mannlicher Schönauer ismétlő kurtály 9·7 mm. és 9 mm. öbű, 400 lépésig, jótállás mellett, a
===== legpontosabban belőve, ára 190 K. =====

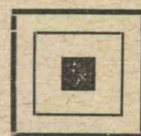
Egy Mannlicher Excelsior ismétlő kurtály 11·5 mm. öbű, acélköpenyburkolatu és legerősebb a füst-
nélküli lőpor töltés használatára, a legpontosabban belőve, egész hossza 101 cm., súlya 2·5 kg.,
nagy kezdő sebességgel és a legerősebb átütő erővel, nagy vad lövésére igen alkalmas, ára 190 K.

Egy Mannlicher ismétlő kurtály 95-ös minta, 8 mm. öbű, 140 K.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Magyar levelezés.

Tiller Mór és Társa

cs. és kir. udvari szállítók, BUDAPEST, IV. Váci-utca 35.

A nagym. földmívelési m. kir. miniszterium 70542. sz. magas rendeletével az erdőigazgatóságoknak ajánlva.

Erdőtisztviselői, altiszti és szolgálai egyenruhákat, egyes egyenruhadarabokat s mindennemű felszerelési cikket ajánlunk kitűnő mesteri szabás és ízlésteljes kiállításban.

Fehérneműek és harisnyák óriási választékban.

Fegyverek- és töltényekből állandó nagy raktár.

Polgári ruhák a legjobb magyar és angol szövetekből elsőrangú szabászok közreműködésével készülnek.

Hivatalos uton részletfizetésre is eszközölhetők megrendelések és nagyobb megrendelés esetén kívánatra saját költségünkön egy szabászt küldünk a mértékek felvétele végett.

Árjegyzéket és mintákat ingyen és bérmentve küldünk és vevőink kényelmére bármely — cikket beszerzünk. Meg nem felelőt visszaveszünk. —

Legrégibb és legnagyobb egyenruházati intézet!

Faragó Béla

Cs. és kir. udvari szállító

ZALAEGERSZEG

Magyar magpergető gyára
erdészeti csemete-telepei

Ajánl saját magpergetőjében termelt legmagasabb csirakéességű

tűlevelű magvakat, ^{kitűnő minőségű} **lombfa magvakat,**

kocsányos és kocsánytalan tölgymakkot, fűmagvakat, répa, here és más gazdasági magvakat, saját telepein nevelt, kitűnően fejlődött, erdősítési célokra alkalmas

tű- és lomblevelű csemeték,
gyümölcsfákat, válogatott fajokban diszfenyőket, sorfákat,

— élősövény-csemetéket. —

Alkalmi vétel:

Több millió tölgycsemete 20—150 cm. magas

50.000 drb. diszbokor 1½—3 m. ”

20.000 ” diszfenyő 1½—3 ” ”